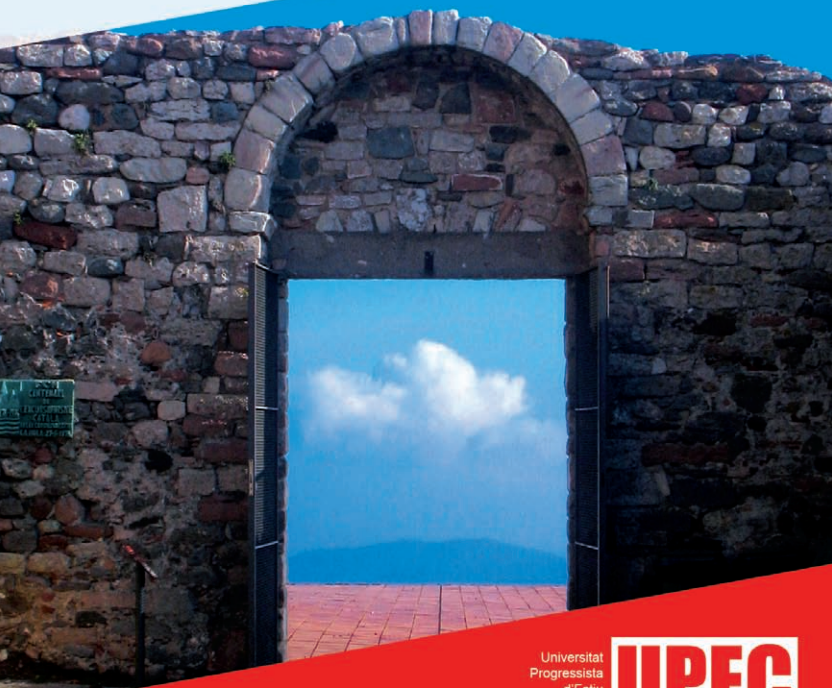

El futur de l'acció política

Margarida Aritzeta

Universitat
Progressista
d'Estiu
de Catalunya

UPEC

El futur de l'acció política

Margarida Aritzeta

Universitat
Progressista
d'Estiu
de Catalunya

UPEC

Universitat Progressista d'Estiu de Catalunya

Portal de l'Àngel 42, 2n A 08002 Barcelona

www.upec.cat / info@upec.cat

Autors: Margarida Aritzeta

Assessorament lingüístic: Mar Olivé

Disseny coberta: Xavier Badenes

Fotografia coberta: Jordi Serrano

Idea original: Jordi Serrano

Direcció de la col·lecció: Judith Calabria i Luis Juberías

El contingut d'aquesta publicació pot ser reproduït, sempre que se citi la procedència.

Edició i maquetació:

DEBARRIS, SCCL

Perla, 31 bxs

080012 Barcelona

www.debarris.com

debarris@debarris.com

ISBN: Pendent de la sol·licitud!!!!

Dipòsit legal: B-28.335-2008

Discurs cloenda UPEC 2008

*

El Futur de l'acció política

Els qui com jo vam entrar a la Universitat quan començava la dècada dels passats setanta, vam veure que durant aquell curs es commemorava el centenari de la Comuna de París (1871) i que el professorat progressista desplega, per a l'estudi de les assignatures, una metodologia que es fonamentava en sistemes forts de pensament. Com que en Franco encara era viu, vaig accedir a les beceroles de l'estructuralisme des de l'aula, i del marxisme en la teoria política (la pràctica era clandestina), alhora que convivia amb els reductes del nacionalsindicalisme a la vida quotidiana. Sembla que estigui parlant de l'Edat de Pedra.

Aleshores no sabia encara, ho he sabut al llarg de la meva experiència com a docent a la Universitat i després

a la política, que aquells sistemes forts que sostenien les veritats i fonamentaven les teories, començaven a entrar en crisi al món al mateix temps que jo, sorgida de l'escola franquista, començava a conèixer-los.

A partir de la meitat de la dècada dels anys 80, de la qual parlava en Chomsky a la seva entrevista, ens va arribar la notícia de la crisi de l'estructuralisme (aquí sempre hem anat tard) i vam finiquitar el món antic amb la fi de la guerra freda i la caiguda del Mur de Berlín el 1989. Queien els sistemes forts i, n'hi havia que ho deien, entràvem a l'era de la postmodernitat, del relativisme, de la mort de les ideologies, del caos. Del tant se val tot.

Encara no fa gaire temps m'he trobat joves que em deien: quina sort, la vostra generació, que va viure la plenitud de les ideologies i el sentit de la revolta! No sabria dir si això va ser necessàriament una sort. Ningú no tria el seu temps.

Quan aquí ens en vam assabentar, ja feia anys que els teòrics del món occidental deien que l'important no era

definir un sistema capaç de generar un tot coherent per modelitzar la realitat, les comunitats humanes, els projectes polítics, les ficcions, sinó que l'important era la manera com les persones, en tant que emissores i receptores dels diversos sistemes de codis i signes, hi interactuàvem per tal de generar significats, de construir sentit. Triomfava la semiòtica.

Del discurs teòric de l'Orient, de l'Àfrica... no en sabíem res.

Però l'any 1966 en Derrida, pare de la desconstrucció, que ara s'utilitza fins i tot per a la cuina d'etiqueta, ja es proposava qüestionar «l'estructuralitat de l'estructura», la transparència del llenguatge, la fal·làcia que un misatge tingui un únic significat. La desconstrucció negava que la samfaina sigui sempre una samfaina, i no de vegades una escuma, un refresc, una sublimació... segons qui te l'agafa...

I mentre aquí encara maldàvem per construir discursos hegemònics pretesament objectius, on la veritat ens

podia guiar i protegir mentre en Tejero prenia a l'assalt el Congrés de Diputats, feia almenys deu anys que el feminisme i els estudis de gènere denunciaven la ideologia patriarcal i fal·locèntrica que travessava de cap a cap aquests discursos, fins i tot els pretesament progressistes. En Michel Foucault, al seu torn, ens en mostrava les escletxes per fer veure quins interessos s'amagaven al darrere de cada frase. Perquè no hi havia grau zero, tal com l'havia definit Roland Barthes, la neutralitat era impossible, sempre hi havia un indret (interessat) des del qual es construïa la "veritat". Ja no en podíem parlar com d'alguna cosa prèvia i indiscutible, atorgada per Déu o per un estat ancestral de les coses: la centralitat es construïa, com tot a la vida, a expenses d'algú que s'enviava a les tenebres exteriors de la perifèria.

I per acabar-ho d'adobar, el món, l'Altre, el divers, el que no era Occident, es va posar a parlar. El caos!

L'any 1978 l'Edward Said, d'origen palestí i aleshores afincat als Estats Units, publicava *Orientalisme*. Hi deia que les nostres visions del món no són neutres, tal com

preteníem, sinó construccions ideològiques ancorades en una perspectiva eurocèntrica. I han nascut els estudis postcolonials (que també han generat la seva contestació), i hem descobert que per ser colonitzats no cal ser asiàtics o africans, també podem ser catalans... I també hem vist amb meravella que al món hi ha gent que detenta posicions teòriques i sistemes de valors que no tenen res a veure amb els que els antics estats colonials europeus donaven per universals, i que bé els serveixen o els haurien de servir per a viure. I que, demòcrates com diem que som, ho hauríem de respectar i hi hauríem d'aprendre a conviure.

Quan el món se'ns va fer gran perquè ja no érem sols a parlar, i rebíem tot de discursos immediatament i per internet, i nosaltres ens vam fer petits perquè érem uns més entre els diversos i ja no érem al cim de la muntanya sinó al mercat, doncs, la voluntat de dominar-ho tot sota un sistema que expliqués la complexitat inabastable en una sola xarxa, es va mudar en curiositat per saber com funcionaven “els altres” i de quina manera, a partir de la diversitat de sistemes culturals, podíem interaccionar.

L'israelià Itamar Even Zohar, aleshores, ens deia que no hi ha un sistema cultural que s'expliqui únicament en si mateix i des de si mateix. Cada sistema està travessat de molts altres sistemes. Només cal mirar-nos a nosaltres mateixos, catalans: som complexos i diversos en la nostra realitat, i no només ara d'ençà que convivim tantes llengües i cultures en un mateix territori com a resultat del boom migratori. També ho són els partits polítics, els governs i els clubs de futbol...

Les propostes teòriques del postestructuralisme, de la postmodernitat, sembla que responen a aquell mite oriental pel qual es diu que algú va demanar a una colla de cecs que descrivissin un elefant, i cadascun d'ells va tocar una part del cos de l'animal: el cap, la trompa, les potes, els ullals... la visió "global", total, era impossible. I ja que la realitat se'ns mostra d'aquesta manera, ens hauria de servir per organitzar la convivència des de la diversitat i la col·laboració, i no per témer el caos.

Ara bé, la gestió constructiva de la diversitat, que és el que actualment (i sobretot en el futur) escau a la polí-

tica, no és una tasca fàcil. Perquè pot generar un camp qui pugui autodestructiu en nom d'una pretesa festa de la democràcia o d'un "això no em toca a mi". Una altra opció és la de creure que la diferència és perillosa i l'Altre és un enemic, que és més còmoda la homogeneïtat que la diversitat, la submissió que el respecte.

La gestió política de la diversitat, de la pluralitat de sistemes que travessen avui dia un sistema cultural i nacional com és el català (o un partit polític), lluny de ser una llauna, és un desafiament engrescador. Perquè comporta la gestació d'un futur desitjat i possible. Un futur que està per fer.

Sense renunciar a la diferència (diferència respecte d'altres sistemes culturals o nacionals, diferències a l'interior del mateix sistema), gestionant la diferència, la construcció del projecte de país haurà de partir d'una sèrie de valors de caràcter transversal, comuns a totes les diversitats que ens configuren, que no són altres que els valors democràtics, aquells que constitueixen la res-pública que van definir els clàssics, que es consoliden amb

la Revolució Francesa, i que són a la base de la nostra democràcia, tan durament reconquerida. Una democràcia que és un bé que hem rebut i no ens és lícit malbaratar i que, tal com diu en Maurizio Viroli a la seva obra *Republicanisme*, tenim l'obligació de llegar al futur perquè els ciutadans hi puguin continuar vivint en llibertat.

Aquests valors comuns, transversals, són els valors de pertinença cívica, valors republicans (de la res-publica) en el sentit profund de la paraula, que tenen a veure amb un sistema en el qual els éssers humans acorden lliurement les seves lleis i no són constrenyits a cap altre imperi o servitud sinó al de la seva llei pactada. Però precisament per això és important el sistema de normes i regles de què es doten, i la necessitat de complir-les perquè la vida col·lectiva sigui possible i el sistema sigui governable.

És missió dels polítics que han de regir la cosa pública, la de saber generar, com a contrapartida de tot el sistema de drets (que han de garantir als ciutadans les condicions socials, econòmiques i culturals que permetin a cadascun d'ells viure la pròpia vida amb la dignitat i el

respecte que són propis de la vida civil), la virtut civil, és a dir la disposició i capacitat dels ciutadans per servir el bé comú. La consciència del deure, la implicació en un projecte que els implica, que els concerneix.

Sembla que el principal repte de futur és aquesta implicació. I com s'aconsegueix que sigui positiva, constructiva? Maurizio Viroli proposa als qui governen que facin lleis que premiïn els qui s'ho mereixen i fan el bé per a la democràcia, en lloc de cobrir d'honors els espavilats. Ell parla d'Itàlia...

Gran compromís, doncs, el dels responsables polítics. Però també el dels ciutadans lliures. Parlar, discutir sobre les formes de fer possible l'exercici de la vida democràtica des d'una òptica progressista, per part de la gent d'esquerreres, és una garantia de futur construït entre tots. Enhorabona per la feina feta i per les aportacions al llarg de la setmana.

LA UPEC

L'11 de novembre de 2004, un grup de persones compromeses amb les polítiques d'esquerres i vinculades als àmbits social, intel·lectual, polític i acadèmic van constituir la Universitat Progressista d'Estiu de Catalunya (la UPEC). Es tracta d'una iniciativa que sorgeix de la necessitat d'omplir un buit pel que fa als escenaris de debat plurals dels sectors progressistes a Catalunya.

La UPEC vol ser un gran espai de trobada, reflexió i estudi sobre aquells temes que preocupen als sectors socials democràtics i d'esquerres.

El programa docent de la UPEC té dues característiques bàsiques:

- Contribuir al desenvolupament de la cultura democràtica d'esquerres
- Participar en l'anàlisi de les polítiques aplicades, des d'una perspectiva estratègica d'esquerres.

La UPEC crea un espai d'intercanvi entre ponents i participants que combina la reflexió i l'aprenentatge per tal de plantejar propostes pels reptes que té Catalunya.

Establint, d'aquesta manera, les bases per construir una societat millor apostant per la transformació social. Així mateix, la universitat progressista contribueix a enfortir els mecanismes de difusió, reflexió i elaboració de la cultura i les idees de les esquerres catalanes.

La principal fortalesa de la UPEC prové de la xarxa d'entitats i que formen part del projecte i li donen suport. Des del principi del projecte la base associativa de la UPEC ha crescut, enriquint-ne el contingut i aportant mirades diferents sobre la realitat.

Universitat Progressista d'Estiu de Catalunya

Entitats del Consell Social que donen suport al projecte:

Acció Escolta de Catalunya
Acció Jove - Joves de CCOO
Associació d'Estudiants Progressistes - AEP
Associació de Joves Estudiants de Catalunya - AJEC
Associació Catalana d'Investigacions Marxistes
Associació Catalana per la Pau
Avalot- Joves de la UGT de Catalunya
Casals de Joves de Catalunya
Càtedra UNESCO de Sostenibilitat de la UPC
Col·lectius de Joves Comunistes - CJC-Joventut Comunista
Comissions Obreres - CCOO
Cooperació
Coordinadora per a la Memòria Històrica i Democràtica de Catalunya
Centre de Recerca Econòmica i Social de Catalunya
Entorn SCCL
Escola Lliure El Sol
Esplais Catalans
Fundació Cipriano García
Fundació Catalunya Segle XXI
Fundació Ferrer i Guàrdia
Fundació Josep Comaposada
Fundació Josep Irla
Fundació l'Alternativa
Fundació Pere Ardiaca
Fundació Rafael Campalans
Fundació Terra
Fundació Nous Horitzons
Joves d'Esquerra Verda – JEV
Joventut Socialista de Catalunya
Món-3
Moviment Laic i Progressista
SOS Racisme
Suburbe Associació Cultural Octubre
Unió General de Treballadors – UGT

Ponències 2008

El carrer a la Universitat, la Universitat al carrer

Universitat
Progressista
d'Estiu
de Catalunya

UPEC

Ptal de l'àngel, 42 2n A 08002 Barcelona
Tlf: 663 062 804 - 637 799 029
info@upec.cat | www.upec.cat

Amb la col·laboració:

 Generalitat
de Catalunya

 Diputació
Barcelona
xarxa de municipis

Ajuntament de Barcelona